

Poznań, 28 kwietnia 2021 r.

**Szanowny Pan
Przemysław Mieloch
Burmistrz Gminy Mosina
ul. 20 Października 1
62-050 Mosina**

ZTM.SW.0717.14.2021

Szanowny Panie Burmistrzu,

Jednym z zadań Miasta Poznań - Zarządu Transportu Miejskiego w Poznaniu (ZTM) jako organizatora publicznego transportu zbiorowego jest również ustalanie strategii i sposobów dystrybucji biletów komunikacji miejskiej. Mając na uwadze potrzeby naszych Pasażerów oraz możliwości finansowe i techniczne, ZTM sukcesywnie rozbudowuje sieć biletomatów na terenie Miasta Poznania oraz ościennych gmin.

W ostatnim czasie ZTM otrzymuje sygnały, iż aby ułatwić Pasażerom podróżującym komunikacją publiczną zakup biletów i doładowań kart PEKA, władze poszczególnych gmin wyrażają zainteresowanie instalacją biletomatów na swoich obszarach. Cieszymy się, że Państwo jako gmina reagujecie na potrzeby swoich Mieszkańców i pragniecie stworzyć jak najlepsze warunki zakupu biletów. Zapewnienie komfortu podróży, dostępność zakupu biletów osobom korzystającym z komunikacji publicznej jest także jednym z priorytetów ZTM. Na terenie Państwa gminy nie został dotychczas uruchomiony żaden biletomat stacjonarny, prosimy więc o rozważanie takiej możliwości.

Biletomaty stacjonarne to istotny kanał, który na przestrzeni ostatnich lat wciąż notuje coraz większe przychody ze sprzedaży. W 2019 roku biletomaty stacjonarne stanowiły 35% całości sprzedaży osiągniętej z głównych kanałów sprzedaży, które tworzą w ZTM również Punkty Obsługi Klienta (POK), Punkty Sprzedaży Biletów (PSB) oraz sprzedaż internetowa. W 2020 roku ten kanał stanowił prawie 40%, a w 2021 roku (styczeń-marzec) wartość sprzedaży stanowiła już 50%. Automaty biletowe umożliwiają przeprowadzanie szybkich transakcji kartami zbliżeniowymi, stykowymi, telefonami komórkowymi oraz gotówką. Można w nich doładować kartę PEKA biletomatem okresowym, zasilić tPortmonetkę oraz zakupić

bilety papierowe. Dostęp do biletomatów nie jest ograniczony czasowo, są czynne 24h/7. Pełnią one również funkcję nośnika informacji pasażerskiej, a ich obsługa przygotowana jest w pięciu wersjach językowych. Wszystko to powoduje, iż biletomaty stacjonarne stanowią najczęściej wybierany przez Pasażerów kanał zakupu.

W nawiązaniu do informacji otrzymywanych z gmin oraz w kontekście oferty skierowanej do Państwa przez Operatora Mera Systemy Sp. z o.o. w zakresie rozszerzenia sieci biletomatów, ZTM przygotował stanowisko w temacie uruchomienia automatów biletowych na terenie ościennych gmin. Przeprowadziliśmy wielowątkową, merytoryczną analizę proponowanego przedsięwzięcia i chcielibyśmy podzielić się z Państwem naszymi wnioskami przedstawionymi w dalszej części pisma.

Dynamiczna sytuacja związana z pandemią COVID-19 wymogła na ZTM w marcu ubiegłego roku zawieszenie sprzedaży biletów jednorazowych u kierowców w pojazdach i prawdopodobnie ta forma sprzedaży nie zostanie już przywrócona. Ostatni rok, w którym musieliśmy zmierzyć się z obostrzeniami i restrykcjami mającymi na celu profilaktykę dążącą do zminimalizowania rozprzestrzeniania się w Polsce koronawirusa, okazał się czasem niezwykle trudnym. W tym okresie w środkach publicznego transportu zbiorowego odnotowano znaczny spadek ilości Pasażerów, co w znaczący sposób przyczyniło się do obniżenia poziomu wpływów osiągniętych ze sprzedaży biletów. W obecnej sytuacji, kiedy cały czas zmagamy się z wirusem SARS-CoV-2, bardzo trudno jest określić konkretny scenariusz, w którym to dochody ze sprzedaży biletów powrócą do stanu sprzed pandemii. Epidemia koronawirusa i jej możliwe długofalowe skutki (recesja, wzrost bezrobocia, praca zdalna) mogą zmniejszyć popyt na regularne korzystanie z komunikacji publicznej. Możliwe, że część osób ze względów bezpieczeństwa, zmiany przyzwyczajień lub też z uwagi na uwarunkowania psychiczne będzie korzystała przez dłuższy czas z innych, alternatywnych środków transportu.

Sporządzona przez ZTM analiza sprzedaży biletów komunikacji publicznej w biletomatach zlokalizowanych w podpoznańskich gminach obejmuje dochody osiągnięte przez automaty biletowe w roku 2020 oraz w pierwszym kwartale 2021 roku. Dla porównania przeanalizowano również dane za rok 2019.

W roku 2020 łącznie we wszystkich 10 biletomatach stacjonarnych funkcjonujących na terenach gmin, odnotowano spadek ilości dokonanych transakcji o 25%, z kolei wartość sprzedanych biletów zmniejszyła się o 18% w porównaniu do roku 2019. Dane za pierwszy kwartał 2021 roku są już bardziej optymistyczne, gdyż w tych trzech pierwszych miesiącach dokonano o 32% więcej transakcji niż w tym samym okresie roku 2020, a wartość sprzedanych biletów zwiększyła się o 12%. Pod względem

zainteresowania rodzajami oferowanych biletów, największą popularnością cieszą się wśród kupujących bilety papierowe: rok 2019 – 71%, rok 2020 – 73%, pierwszy kwartał 2021 roku – 73% wszystkich zakupionych biletów. Natomiast jako środek płatniczy Pasażerowie w zdecydowanej większości wybierają gotówkową formę zapłaty: rok 2019 – 68%, rok 2020 – 65%, pierwszy kwartał 2021 roku – 61% wszystkich zakupionych biletów.

Mera Systemy Sp. z o.o., która zwróciła się do gmin z propozycją zwiększenia liczby urządzeń, wyraża gotowość przystąpienia do realizacji złożonej oferty, jeśli podmioty te wspólnie wykażą zainteresowanie montażem co najmniej 10 automatów w ramach jednego projektu. Czas niezbędny na produkcję i montaż Operator oszacował na okres około 5 miesięcy. Jednak doliczyć do tego należy czas pozyskania przez Operatora odpowiednich pozwoleń na podłączenie do sieci energetycznej (około 9 miesięcy). Mera Systemy Sp. z o.o. zasugerowała przyłączenie urządzenia na terenie zarządzanym przez daną gminę do przyłącza podłączonego pod gminny licznik, gdyż skróci to zdecydowanie czas i poziom komplikacji uruchomienia urządzeń. Jeśli gmina nie posiada takiej lokalizacji/przyłącza, koszt jego przygotowania leżałby po stronie gminy. Operator może dokonać takiego podłączenia, jednakże podlegać to będzie osobnej wycenie po dokonaniu wizji lokalnej.

Przy wyborze miejsc pod lokalizację biletomatów stacjonarnych sugerujemy, aby dokładnie rozważyli Państwo miejsca posadowienia automatów. W opinii ZTM przede wszystkim kierować należy się ilością Pasażerów przemieszczających się w obrębie automatu w ramach podróży komunikacją publiczną. Właściwa lokalizacja winna być ważnym węzłem przesiadkowym, w pobliżu którego odnotowuje się największe potoki pasażerskie. Jednocześnie informujemy, że możliwość zamontowania biletomatu we wskazanym miejscu zostanie jednoznacznie potwierdzona po dokonaniu stosownych uzgodnień z Operatorem biletomatów, w szczególności wizji lokalnej oraz zbadaniu wszelkich uwarunkowań formalnych i technicznych. W razie potrzeby ZTM może zaproponować miejsce lub miejsca instalacji urządzeń w Państwa gminie, biorąc pod uwagę przepływy Pasażerów.

W przypadku Państwa pozytywnej decyzji co do rozwoju sieci biletomatów, proponujemy, aby model współpracy został oparty na zasadzie trójstronnej umowy, w której podmiotami będą Państwa gmina (lub wskazany przez nią podmiot), ZTM oraz Operator. ZTM jako sprzedający udziela Operatorowi upustu od sprzedanych biletów komunikacji miejskiej, natomiast nie partycypuje z gminą w kosztach instalacji oraz tych kosztach utrzymania biletomatu, które operatora biletomatu, które przewyższają upust uzyskany z biletów – te koszty byłyby każdorazowo do pokrycia przez gminę, bezpośrednio operatorowi biletomatu.

Zgodnie z warunkami współpracy przedstawionymi przez Operatora Mera Systemy Sp. z o.o., koszty realizacji takiego przedsięwzięcia rozkładałyby się następująco:

- Koszty instalacji:
  - a. Instalacja na terenie którego właścicielem jest gmina – w takim przypadku nie ma kosztów zajęcia terenu.
  - b. Instalacja w miejscu posiadającym przyłącze energetyczne (czas oczekiwania na podłączenie licznika to około 9 miesięcy).
  - c. Przygotowanie (w razie potrzeby) fundamentu – koszt po stronie gminy – do wyceny po wizji lokalnej, średni koszt na rynku to około 3 000 PLN (netto) + dokumentacja.
  - d. Dostawa, posadowienie i uruchomienie, wpięcie do sieci energetycznej i teleinformatycznej – 1 000 PLN opłata jednorazowa (netto).
- Koszty użytkowania:
  - a. Zajęcie terenu – po stronie gminy.
  - b. Energia elektryczna – po stronie gminy (średnia roczna to 150 PLN/m-c).
- Koszty amortyzacji, papieru, gwarancji i obsługi serwisowej urządzeń, utrzymanie komunikacji LTE, utrzymanie oprogramowania i systemu centralnego – pokrywa Operator w ramach umowy z ZTM.

W przypadku, jeśli suma sprzedaży netto ze wszystkich nowych automatów w danej gminie przewyższy próg 28.500 PLN (netto) pomnożone przez ilość automatów, gmina nie będzie ponosiła żadnych dodatkowych kosztów. Jeśli jednak ten próg nie zostanie osiągnięty, gmina na podstawie trójstronnego porozumienia (Gmina-ZTM-MERA) wyrówna różnicę. Różnica kalkulowana będzie następująco:

$$P = [\text{Wartość sprzedaży w gminie netto}] - [\text{ilość automatów}] \times 28500$$

Jeśli P jest dodatnie – nie ma dopłat

Jeśli P jest ujemne – dopłata netto wynosi $P * 7\%$

W swojej ofercie Operator zaproponował instalację modelu automatu biletowego BS-09, który jest tańszy w obsłudze i bezpośrednim użytkowaniu, jednakże w swojej funkcjonalności posiada możliwość zapłaty za zakupione bilety wyłącznie w formie bezgotówkowej przy pomocy kart płatniczych. Jak wyżej wspomniano, najpopularniejszą formą zapłaty w biletomatach stacjonarnych, umieszczonych na terenie podpoznańskich gmin, jest forma gotówkowa (60–70% ogółu transakcji). Tak więc, zdaniem ZTM ograniczenie możliwości płatności wyłącznie do formy bezgotówkowej może zniechęcić część Pasażerów do zakupu biletu za pomocą biletomatu. Mera Systemy Sp. z o.o. posiada w swojej ofercie

także urządzenia BS-10 prowadzące również sprzedaż gotówkową, jednak spodziewać się należy, iż koszty produkcji, utrzymania i serwisu tego typu urządzenia znacznie przewyższą kwoty zaproponowane w przedstawionym wariantcie dotyczącym kalkulacji przy wyborze modelu BS-09.

Przy rozwoju sieci biletomatów, ZTM współpracuje również z drugim Operatorem automatów stacjonarnych - firmą Mennica Polska S.A. Jeśli chcielibyście Państwo poznać stanowisko tegoż Operatora w kwestii możliwości oraz ewentualnych kosztów instalacji biletomatów w Państwa gminie, to ZTM może zwrócić się do Operatora w Państwa imieniu z takim zapytaniem w celu pozyskania konkurencyjnej oferty.

Rozszerzanie sieci sprzedaży biletów komunikacji miejskiej oraz podejmowanie działań w obszarze optymalizacji i jak największej dostępności publicznego transportu zbiorowego dla społeczności Poznania i gmin ościennych, jest jedną ze spraw kluczowych dla ZTM. Biletomaty stacjonarne są dla nas niezwykle ważnym kanałem sprzedaży, gdyż cieszą się obecnie największą popularnością wśród Pasażerów, jednakże ZTM mając na celu uzupełnienie obecnego systemu dystrybucji biletów czasowych, stworzył na najbliższe lata strategię i kierunki rozwoju uwzględniające wdrożenie możliwości zakupu biletu za pomocą zbliżeniowej karty płatniczej lub telefonu z podpiętą kartą płatniczą w dodatkowych urządzeniach, które zostaną zainstalowane w pojazdach wszystkich naszych operatorów. Dzięki takiemu rozwiązaniu Mieszkańcy, oprócz możliwości zakupienia biletów w sklepach, kioskach czy też biletomatach stacjonarnych, zyskają możliwość bezpośredniego zakupu w każdym pojeździe komunikacji publicznej. W celu wprowadzenia nowoczesnych możliwości obsługi biletów długookresowych, ZTM planuje również unowocześnienie systemu PEKA polegające na udostępnieniu danych o zakupionych przez Pasażerów biletach okresowych w trybie online, dzięki czemu możliwe będzie zapewnienie Pasażerom szeregu udogodnień w systemie dystrybucji biletów.

ZTM zwraca uwagę, abyście Państwo podejmując decyzję o zawarciu umowy trójstronnej, mającej na celu uruchomienie na obszarze swojej gminy urządzenia sprzedającego bilety komunikacji publicznej, oprócz niewątpliwych korzyści takiego rozwiązania w postaci większej dostępności biletów dla swoich Mieszkańców, zwrócili również uwagę na ewentualne słabe strony takiego przedsięwzięcia. Już od ponad roku towarzyszy nam epidemia COVID-19, która zmieniła diametralnie funkcjonowanie społeczeństwa i całej gospodarki. Wszyscy liczymy na to, że pandemia niebawem wygaśnie, lecz powrót do normalnego funkcjonowania sprzed stanu epidemii będzie bardzo powolny. Obecny czas jest trudnym momentem do podejmowania decyzji ekonomicznych z uwagi na wiele niewiadomych determinujących szanse powodzenia różnych projektów. Być może więc warto poczekać z podjęciem

decyzji do końca 2021 roku, może za kilka miesięcy niekorzystny trend się odwróci i łatwiej, z większą pewnością będzie można planować przyszłość. Pod koniec bieżącego roku zapewne dostępnych będzie więcej szczegółowych i konkretnych informacji dotyczących bezgotówkowych czytników montowanych w pojazdach oraz planowanych modyfikacji systemu PEKA. Należy uwzględnić też i fakt, iż czas realizacji projektu trwa kilka miesięcy, a w czasie pandemii uzyskanie wszystkich niezbędnych pozwoleń wydłuża się znacząco.

Będziemy wdzięczni za przedstawienie Państwa stanowiska w przedmiotowej sprawie. W przypadku pozytywnej decyzji i wyrażenia chęci współpracy jeszcze w roku 2021, przygotujemy i prześlemy Państwu do dalszego procedowania projekt trójstronnej umowy: gmina – ZTM – Operator.

Z poważaniem

Z-CA DYREKTORA
ds. Sprzedaży i Obsługi Klientów
Małgorzata Piśchulowska-Próchniak

Otrzymują:

1. Adresat – burmistrz@mosina.pl; um@mosina.pl
2. DW DT ZTM.
3. a/a.